

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in sprava: Ljubljana, Prešernova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljen pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za izposojnino 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Polt. tek. rač. 11.153. Telefon 3113

Za stanovsko moralo

Na naš uvodni članek v 26. številki je priobčil tovariš P. Š. pod rubriko Učiteljskega pokreta tehten odgovor, ki se nanaša v lepo izčrpan akademski obliki na vprašanje vzgoje našega mladega učiteljstva ter na dejanske razmere, v katerih ono živi in dela. Tudi če odbijemo ostrino nekaterih njegovih absolutnih trditev, ostane v članku še toliko bridkih resnic, da naši dobri organizatorji izmed starejše generacije ne bodo smeli molče mimo njih, marveč se bodo morali resno pobrigati, v koliko in kje so te trditve upravičene ter poiskati sredstva in poti, da se pride v okoliščini nerazveseljivim pojavom. Če je res, da ni uživala večina mladih učiteljev nikdar prave stanovske vzgoje, ali če je le to res, da večina mladih učiteljev tako stanje samo subjektivno občuti, mora biti to že dovolj tehten vzrok in opomin za vse resnično postrtovalne borce in voditelje naše organizacije, da začno razmišljati ter smotrno izpopolnjevati naše stanovsko združenje v navedenem smislu, kajti rod, ki si ne zna ali neče vzgojiti enakovrednega in boljšega naraščaja, je zgubil vero v svoje delo in poslanstvo.

Članek je bil napisan v obrambo onih mladih, ki niso bili napadeni, v obrambo pokretašev, ki se jih resnično veselimo in katerim bi samo iskreno želeli, da bi dobili toliko posnemovalcev, kolikor narase vsako leto naš stan z mladimi močmi.

Toda vprašanje zajedalstva ostaja kljub temu članku in kljub razveseljivemu pojavu v vrstah nekaterih mlajših učiteljev zelo pereče. Da se izognemo vsakemu nesporazumu, naj ponovimo še enkrat to, kar smo izjavili v prvem članku, da moramo smatrati za zajedalec vse one tovariše, ki se ogibljejo svoje stanovske organizacije, to je vse učitelje in učiteljice, bodisi stare ali mlade, ki se nečejo organizirati, ali ki izstopajo iz organizacije.

Če smo najmlajše učiteljstvo še posebe omenili, smo storili iz posebnega preudaraka, ker je ta pojav pri mladem človeku še mnogo žalostnejši, toliko iz stvarnih kolikor iz zgolj osebnih vidikov.

Zamislimo se le površno v položaj novonastavljenega učitelja, mladega inteligenta, postavljenega v starostni dobi, ki nikakor ne predstavlja še dovršenega duševnega človeka, v poklic, ki zahteva v vsakem pogledu poln in zavesten čut odgovornosti ter življenjske izkušnje in modrosti!

Ali je res, da ali ne, kar vemo starejši iz lastnih začetkov in kar nam zatrjujejo vsi mladi brezposelni učiteljski abiturienti, da prinaša vsak mlad učitelj v svojo prvo službo neprecenljivo vero v vzvišenost svojega vzgojnega poslanstva in v možnost človekoljubnega dela v korist onih, ki zro vanj z zaupanjem in ljubeznijo?

Ali nismo odhajali vsi s svetlimi ideali na delo, o katerem vemo, da ni in ne sme biti navadno rokodelsko in hlapčevsko? In čim več smo si v svoji idealni zavzetosti obetali od svojega vzgojnega in izobraževalnega poslanstva, toliko trpečje razočaranje nas je čakalo v kruti življenjski stvarnosti. Toda to je vse nujno in naravno: žalostne življenjske izkušnje in bridka razočaranja so neizogibne spremljevalke vsakega človeškega življenja in zaradi njih ne bo značajno trden učitelj nikdar doživel svojih idealov, niti se jim odpovedal ter postal cinčna pedagoška ruševina.

Nasprotno, ravno razočaranja v delu in življenju postanejo njegovi najboljši učitelji. Postanejo mu neizčrpen vir življenjske modrosti, krepe mu voljo in značaj ter mu na stežaj odpirajo oči za razmere, v katerih živi in ki se dajo počasi spreminjati in izboljševati le s skupnim naporom organiziranega dela.

Vsako, kogar trde razmere niso razorožile in demoralizirale, se bo odločil za borbo proti njim. In na tej točki je korak v svojo stanovsko organizacijo nujen in neizogiben, kajti socialna zla se dajo ozdravljati le s socialnimi sredstvi. Da bo moje in tvoje delo bolj uspevalo, je treba kolektivne pomoči vsega stanu in to tem bolj, čim težje so razmere, v katerih delaš, in čim potrebnejša sta narod in njegov naraščaj tvojega uspešnega dela.

Kdo ne čuti potrebe po takem skupnem premagovanju težkoč na naši življenjski poti? Kateri učitelj ne najde vstopa v svojo stanovsko organizacijo?

Predvsem oni, ki je varal sebe in narod, ko je zatrjeval, da ga vodijo v ta poklic visoki vzgojni ideali ter je vstopil v narodno učilnico le kot uradnik, ki doživi svoje edino poklicno zadoščenje samo prvega dne vsakega meseca.

Nadalje vse one sebične in egocentrične narave, ki se vdajajo svojim individualističnim težnjam tako daleč, da se ne podvržejo nobeni disciplini in ki sta jim prihranjen organizacijski prispevek in osebna nevezanost več vredna kot vsi plodovi skupnih naporov. Ljudje, ki se sicer ne ženirajo okoriščati se s skupno priborjenimi sadovi svojih postrtovalnih tovarišev, a pozabljajo v svoji solipsistični nadutosti, da je vsa človeška kultura in

Sestanek upravnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja

V Beogradu se je sestal upravni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja in je 6. in 7. t. m. razpravljal o perečih stanovskih in šolskih vprašanjih.

Med drugim se je razpravljalo tudi o vzdrževanju narodnih šol, o amandmanih za finančni zakon, o izvedbi sklepov glavne skupščine, glavnega in upravnega odbora, o sklicanju seje glavnega odbora, o poročilih predsedstva, tajnika, nadzornega in finančnega odbora, o poročilih predsednikov sekcij JUU, o prosvetnih razmerah v posameznih banovinah, o potrebah šole, učiteljstva, organizacije itd.

Tej seji so prisostvovali poleg članov izvršnega odbora iz Beograda tudi predsedniki sekcij tovariši Marko Cvetković iz Skoplja, Marko Stojanac iz Splita, Svetolik Janković iz Stipa, Mihajlo Kijametović iz Beograda, Filip Spadijer iz Cetinja, Metod Kumelj iz Ljubljane, Đorđe Mirkov iz Novega Sada, Franjo Marinić iz Zagreba, Stevan Bilčar iz Sarajeva, Stjepan Kranjčević iz Zagreba in Brana Živković iz Niša.

Predsednik Ivan Dimnik je v svojem poročilu očrtal situacijo v pogledu grupacije učiteljstva v stanovski organizaciji, tajnik Milinko Lazić je v svojem poročilu govoril o notranjem poslovanju združenja od glavne skupščine v Skoplju do danes. Predsednik nadzornega odbora g. Borivoj Pavlović je prečital poročilo o finančnem stanju organizacije, a tov. Dimitar Jovanović, tajnik finančnega odbora, je obširno referiral o administrativnem poslovanju organizacije do danes in o finančnih predlogih za v bodoče.

Po končani seji je bil sprejet naslednji

KOMUNIKE.

Upravni odbor JUU je na svojih sejah 6. in 7. februarja t. l. po poročilih predsednika in ostalih funkcionarjev JUU glede šol-

ske-prosvetnih in stanovsko-političnih vprašanj soglasno konstatiral:

1. Da v pogledu državljanских pravic in dolžnosti, pravne in moralne zaščite članstva, prosvetnih in šolskih razmer, avtonomije organizacije, pravnega in moralnega izenačenja učitelja in učiteljev, zaščite otrok, kakor v vseh ostalih vprašanjih — vlada identično mišljenje pri vseh članih. To mišljenje je v polni soglasnosti s sklepi glavnih učiteljskih skupščin, konstatirani pa je treba, da se stanje ni prav nič popravilo. Sprejeta so bila poročila predsednika, tajnika finančnega in nadzornega odbora ter so bili v zvezi s temi poročili sprejeti potrebni sklepi.

2. Glede vzdrževanja narodnih šol upravni odbor ugotavlja: dasiravno so banske uprave predstavnice močnih ekonomskih edinic, vendar ne zadostijo popolnoma svoji materialni obvezi napram šoli in prosveti sploh.

3. Upravni odbor stoji na stališču, da je potrebna temeljita reforma učnega načrta in programa, ki bi se imela izvesti v duhu projekta, ki ga je izdalo JUU (»Pedagoška biblioteka« št. 6), a šele potem naj bi se začelo reševati vprašanje učbenikov.

4. Iz zelo izčrpnih poročil predsednikov sekcij se vidi, da obstajajo dvojni odbori tudi po nekaterih srezih. Poleg rednih, obstajajo tudi neredni odbori. O priliki takih primerov upravni odbor čuti dolžnost poudariti članstvu, da se v svojem stanovskem delu strogo drži pravil JUU in ne priznava takih odborov.

5. Vprašanje reparacij še ni rešeno. To, za veliki del učiteljstva zelo občutljivo vprašanje, čaka na čim hitrejšo in pravično rešitev. V tem smislu se izvršnemu odboru nalaga dolžnost, da se posluži vseh zakonito razpoložljivih sredstev, da bi se vprašanje reparacij, ki je prav za prav vprašanje pravice in morale, čimprej rešilo.

Ena izmed takih efikasnih mer bi bila sestava rangne liste, kot je to predvideno s paragrafoma 48. in 102. uradniškega zakona.

Borba proti stanu

Dogodki v dunavski banovini so zelo značilni za prilike, v katerih živimo, za stanovsko zavest nekaterih tovarišev ter za zunanje vplive, ki hočejo s pomočjo posameznikov iz naših vrst dobiti v svoje roke usodo celokupnega učiteljskega stanu.

Dogodki v Novem Sadu in v Vršču so dokaz, da so na delu tajne sile, ki podtalno rujejo proti učiteljski organizaciji, stremeeče, da se polaste osrednjega vodstva ter diktatorsko zavladajo vsemu stanu. Dokaz temu je dejstvo, da si opozicija ni izbrala zakonite — to je z društvenimi pravili določene poti za utemeljitev svojih zahtev napram osrednjemu vodstvu, nego je šla preko pravil, vedoč, da jo ščitijo ljudje, od katerih je njihova akcija navdihnjena in proti katerim vodstvo JUU ničesar ne more. Poseg novosadske policije v povsem notranje društveno razmerje to žalostno dejstvo potrjuje.

Razlogi, ki jih opozicija za borbo proti vodstvu JUU navaja, so znani že s skupščine v Skoplju, kjer je opozicija kljub vsem vsemogočnim činiteljem žalostno pogorela in kjer je že takrat nastopila s svojim programom: spremembo stanovskega kursa v strankarsko smer. Za glavno točko napada si je izbrala finance, kar še danes navaja kot eden glavnih vzrokov nezadovoljstva s sedanjim odborom, kljub temu, da so nadzorni odbor in večina delegatov obračun sprejeli in ga odobrili.

Ze sam potek skopljanske skupščine je pokazal, da opozicijo ne vodijo čisti stanovski interesi, niti skrb za društvene finance, nego so vzroki njenega nastopa čisto drugod in povsem strankarskega porekla. Zato je bilo pričakovati, da se bo borba proti vodstvu JUU v ugodni sferi politične podpore nadaljevala — ne borba učiteljske struje proti učiteljski struji, nego borba stranke proti učiteljskemu. V to svrhu je bilo potrebno angažirati del učiteljstva.

To trditev podkreplja dejstvo, da opozicija ne nastopa s kakšnimi programskimi, stanovskimi ali idejnimi razlogi, nego s sta-

tudi njihov položaj in plača rezultat tisočletnega organiziranega dela človeškega rodu.

In da ne pozabimo še tretje zvrsti, ki tvori prav za prav kromo v teh kategorijah: to so »tovariši«, ki imajo o vsakokratni dobi svoje posebno mnenje in menijo, da ni vse eno, v kateri dobi so včlanjeni in v kateri ne. Vrsti torej s posebno občutljivimi tipalkami za karakteristiko »dob«.

Da, še enkrat: resnično živimo v dobi, ko sta parazit in pamet postala sinonima.

VSEBINA:

Za stanovsko moralo.
Sestanek upravnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja.
Borba proti stanu.
Zborovanje devetih sreskih društev.
Nekaj misli k »perečemu vprašanju«.
Kaj manjka novemu učnemu načrtu.
Učiteljski pokret — Naša anketa — »Prosveita«, Haloze in mi. — Materinski dan.
LISTEK: Na ogledih.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učit. pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija.

zirane skupnosti — neodvisnosti, kar je sara-jevska deklaracija označila kot smernico in cilj vsega stanovskega delovanja. Stanovska neodvisnost je vodilna sila vsega učiteljskega dela in njegov najvišji ideal. Iz nje se je rodila najnovejša zamisel — učiteljski pokret, da izven in brez političnega vpliva raziskuje socialni problem naše vasi, ki naj postane iz-hodišče vsega učiteljskega udejstvovanja med narodom.

Misel učiteljske neodvisnosti, kakor tudi učiteljski pokret sta izšla iz vrst slovenskega učiteljstva, ki je radi ideoloških borb največ trpelo. Ideja neodvisnosti je osvojila večino učiteljstva in tudi učit. pokret v savski banovini lepo napreduje. Tako je našlo učiteljstvo torišče in vsebino svojega dela: Ne služi politiki, nego neodvisno služiti narodu!

Akcija nekaterih tovarišev iz dunavske banovine nas vodi nazaj v temno dobo med-sebojne borbe, ne radi lastnih stanovskih ali šolskih koristi, nego radi koristi tretjega — stoječega izven učiteljskih vrst. Ne vodi nas k višji neodvisnosti in k poklicnemu idealu, temveč bo rodila klečeplazne in koristolovske značaje, ki bodo hoteli napredovati ne po sposobnostih, nego radi politične pripadnosti.

Komu bo koristilo tako učiteljstvo, je težko predvidevati. Izkustva nas uče, da hi-jenski značaj škodujejo vsakomur, tudi onim, katerim so bili v začetku v korist. V največjo škodo pa bodo narodu, ki ga bo vzgojal kader koristolovcev, ki mu bo manjkala osnovna človeška poteza v značaju — lastno prepričanje. Takrat se bo tudi izkazala zahteva po politični usmeritvi učiteljske organizacije kot stanu škodljiva, govori o boljši vzgoji naroda, ki mu jo bo baje pri-nesele tako učiteljstvo, pa kot demagogija in laž.

Opozicija je potrebna v vsaki organiza-ciji. Ona skrbi, da ne zastane življenjski tok, ona očisti in poganja. To pa samo tam, kjer preveča opozicijo iskrena volja do napredka lastne organizacije. Taka opozicija je koristna in častna.

Tega hotenja pa ne moremo zaslediti v nastopih tovarišev iz dunavske banovine. Za-hteve po izmeni oseb v vodstvu in s preorien-tacijo stanu v smeri dnevne politike ne mo-remo označiti kot tvorne prispevke v kresa-nju misli med večino in opozicijo za dvig stanu. Dokler ne bodo ti tovariši nudili višjih vrednot od dosedanjih, toliko časa morajo pač stremeti po lastni usposobljenosti, da bo-do mogli voditi bolj sposobne.

Zavedamo se, da stališče učiteljstva v dunavski banovini ni baš lahko. Je pa toliko večja njih dolžnost, da pritisku dajo odpor. Za pozitivne doneske v smeri stanovskega, gospodarskega ali šolskega napredka bodo pa želi priznanje in podporo večine tovarišev. V krogu lastne organizacije in njenih pravil se nudi ogromno torišče za vse, resničnega dela in dviga stanu željne tovariše. Vse one pa, ki hočejo uvesti v organizacijo zmotna in stanu tuja načela, poslužujoč se pri tem ugo-dno politične konjunktore, je treba odstra-niti kot škodljivce stanu.

Upamo pa, da bodo zavedni tovariši iz dunavske banovine tudi sami poračunali z iz-dajalci učiteljskih in narodovih interesov!

Db.

Zborovanje devetih sreskih društev

Pereča obmejna vprašanja — Potreba narodno-obrambnega dela

Sreska učiteljska društva Kamnik, Kranj, Litija, Logatec, Radovljica, Škofja Loka, Ljubljana-mesto, Ljubljana-vzhodni del, Ljubljana-zahodni del so ob udeležbi nad 750 članov zborovala 5. februarja 1938. v Ljubljani. Zborovanje je otvoril in vodil iniciator tabora predsednik kamniškega sreskega društva tov. Jos. Napokoj. Ob otvoritvi je pozdravil imponentni učiteljski zbor, sreske šolske nadzornike gg. Skulja, Drnovška, Štravs in Gruma, še posebej pa med zborovanjem došlega zastopnika načelnika prosvetnega oddelka banskega šolskega nadzornika g. profesorja Milka Jegliča.

Uvodoma je tov. predsednik izrazil ob-žalovanje, da ne more pozdraviti pevskega

zboru bolgarskih učiteljev, ki je bil najavljen za ta dan, in sporočil pozdrave sekcijškega predsednika tov. M. Kumlja, ki je moral, žal, nenadoma v Beograd.

V prvem delu zborovanja, ki je bil posvečen stanovskim vprašanjem, je podal situacijsko poročilo sekcijski tajnik tov. D. Šupančič. V izčrpnem poročilu je naglašal, da je vse delo sekcije in celokupnega JUU izraženo v želji za čim višji dvig šolstva in eksistenčne strani učiteljstva. Predvsem je učiteljstvu potrebna vrnitev občutka sigurnosti in neodvisnosti, t. j. stalnost in službi in na mestu. Personalna politika naj se izogne vsem faktorjem, ki delujejo proti temu, da se vrne zadovoljnost učiteljstva. Premestitve po služ-